

□ سال‌ها در رسانه‌های رسمی داخلی شنیده‌ایم که موشک‌های دوربرد و نیروهای نیابتی در منطقه که موضوعات مورد مناقشه با دولت‌های غربی‌اند، ابزارهای بازدارنده از وقوع جنگ در کشور است و تمام هزینه‌هایی که برای این امور می‌کنیم و می‌دهیم بهای امنیت و دور نگه داشتن سایه جنگ از کشور است.

روشن است که ایران در دنیای پر آشوب کنونی و به‌ویژه جایگاه حساس جغرافیایی (ژئوپلیتیک) خود در منطقه پرتنش غرب آسیا بدون توان نظامی و پیمان‌های امنیتی و نظامی با دیگر کشورها امکان برخورداری از صلح پایدار را نخواهد داشت. از سویی درست است که در سال‌های گذشته کشور ما درگیر جنگ رو در رو نشده است. اما این تنها وجهی از قضیه است.

اکنون با بالا گرفتن تنش‌ها با اسرائیل، نزدیک دو هفته است که مردم می‌پرسند آیا کشور مورد حمله قرار می‌گیرد و پاسخ احتمالی بعدی در برابر آن حملات چیست. مدت‌ها پیش از آن نیز مردم منتظر بودند که ببینند واکنش حکومت به ترور سیدحسن نصرالله و اسماعیل هنیه چیست؟ در واقع بیش از یک ماه است که این نگرانی وجود دارد که آتش جنگ این بار دامن کشور را بگیرد. چند ماه پیش نیز کشور درگیر چنین #وضعیت و بحرانی بود. در نگاهی کلان‌تر حدود یک سال است که در بزنگاه‌ها نگرانی از وقوع جنگ در کشور برکشیده می‌شود. پروازهای با مبداء و مقصد ایران یکی‌یکی برای مدتی لغو می‌شوند و مشکلات پر شمار دیگری پدید می‌آیند. طبعاً با این میزان از عدم قطعیت و این سطح از تنش و التهاب، نه تنها سرمایه‌گذاری خارجی که حتی سرمایه‌گذاری داخلی، ایجاد بنگاه‌های بزرگ، برنامه‌ریزی کلان، گسترش واردات و صادرات، توسعه کسب و کار و رشد اقتصادی محلی از اعراب ندارد. در سال ۹۸ نیز به دنبال تنش‌ها با آمریکا کشور تا آستانه جنگ رفت و ۱۷۶ سرنشین بی‌گناه هواپیمای اوکراینی قربانی این تنش شدند.

در چنین شرایطی همان‌هایی که سال‌ها در داخل تحریم را نعمت می‌دانستند امروز بر طبل جنگ می‌کوبند و آن‌هایی که در خارج از ایران، تحریم‌ها را علیه حکومت و به سود مردم می‌دانستند اکنون می‌گویند جنگ قریب‌الوقوع نیز به زیان حکومت است و نه مردم. تحریم‌هایی که تمام این سال‌ها جیب دلان رانته را فریه و سفره مردم را کوچک کرده است ظرف چند سال ایران را چنان از چرخه تأمین انرژی دنیا حذف کرد که به قول یک کاربر تونتری، در شرایطی که کشور در آستانه یک جنگ خطرناک با اسرائیل است، بازار جهانی نفت هیچ واکنشی به احتمال و شایعه هدف قرار گرفتن پالایشگاه‌های ایران نشان نمی‌دهد. در حالی‌که تا حدود ۱۵ سال پیش جایگاه ایران در بازار انرژی دنیا تا آنجا بود که یک تنش به مراتب کوچک‌تر مرتبط با ایران قیمت نفت را تا نزدیک ۱۵۰ دلار می‌رساند. فرض کنید اگر این روزها نیز کشور تحریم نبود و بنا به توان و ظرفیت واقعی خود، هم تولیدکننده و صادرکننده مهمی در بازار انرژی دنیا بود و هم شرکت‌های بزرگ بین‌المللی در پالایشگاه‌های کشور سرمایه‌گذاری کرده بودند، در این صورت آیا به همین سادگی میادین نفتی و پالایشگاه‌های کشور به عنوان یکی از مقاصد احتمالی حمله مطرح می‌شد؟ متأسفانه انزوای تحمیلی به کشور باعث شده این وضعیت بیرون‌افتادگی را نه تنها در بازار انرژی که در حوزه ترانزیتی و اقتصادی نیز شاهد باشیم. همان‌گونه که در فرستۀ دیگری به این موضوع اشاره کردیم. ناامنی‌های چندساله باعث شده ایران از نقشه دالان‌های تجاری حذف شود و حذف از دالان‌های تجاری باعث شده مقاومت دیگر کشورها در برابر امکان وقوع جنگ و گسترش درگیری و ناامنی در ایران به کمترین میزان برسد. به قول همان کاربر، جایگاه و نقش خطوط هوایی، فرودگاه‌ها و بنادر کشور در عرصه تبادلات جهانی آنجایی خود را نشان می‌دهد که تعطیلی فرودگاه‌های ایران و لغو بسیاری از پروازها در هفته‌های اخیر، خللی در حمل و نقل بین‌المللی ایجاد نکرده است؛ در حالی‌که می‌توان تصور کرد که اگر یک روز فرودگاه استانبول یا دبی تعطیل شود چه بلایی بر سر وضعیت حمل و نقل بین‌المللی می‌آید و در نتیجه چه مقاومت همه‌جانبه‌ای علیه چنین رخدادی شکل می‌گیرد. اما ایران شوربختانه چنان از تمامی مناسبات بین‌المللی و بازارهای جهانی حذف شده که دورماندنش از این مناسبات تا حد زیادی طبیعی شده و هزینه چندان به دیگران تحمیل نمی‌کند و بنابراین کشور مهمترین مولفه‌های بازدارندگی خود را از دست داده است.

توان نظامی اگرچه از شروط #بازدارندگی است اما بازدارندگی واقعی جایی و با مجموعه‌ابزاری است که نه تنها خود جنگ که «احتمال وقوع جنگ» و «سایه جنگ» را از سر کشور دور، و امنیت پایدار و همه‌جانبه را برای کشور و زمینه را برای #توسعه پایدار فراهم کند نه آن‌که هر چند ماه رسانه‌ها در حال گمانه‌زنی باشند که به زودی چه مکان‌هایی از کشور آماج حمله قرار می‌گیرند.

باشد که #جنگ از سر این سرزمین و #احساس ناامنی از ملت ایران به دور باشد.

@Jaryaann